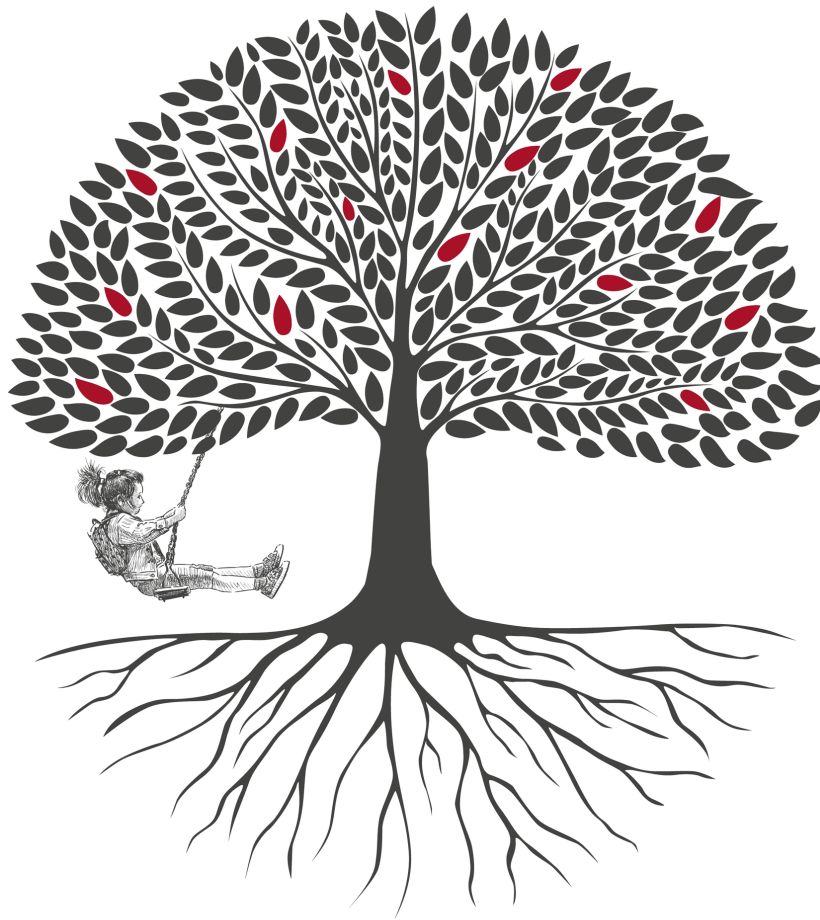

Pesäpuu ry:n Vuosikatsaus 2018

Visionamme on, että jokainen lapsi
lastensuojelussa on
turvassa, osallinen ja arvokas.
Se on meidän Lupaus Lapselle®.

Teemavuosi 2018

Luovuttamatonta

Vuonna 2018 keskityimme Pesäpuussa huomaamaan ja vaalimaan asioita, jotka ovat lapsille ja nuorille luovuttamattomia.

Lapsi tarvitsee kasvaakseen ja kukoistaakseen monia asioita, joita häneltä ei saa kukaan viedä pois. Vaikka maailma ympärillämme muuttuu jatkuvasti, tarvitsee lapsi ja nuori kasvunsa tueksi asioita, jotka ovat luovuttamattomia nyt ja tulevaisuudessa.

Lasten hyvinvoinnin
kautta rakennamme
myös pitkäjänteisesti
yhteiskuntamme tulevaisuutta.

Kun lapsia tuetaan
ja arvostetaan,
he kykenevät huomioimaan
ja arvostamaan myös
toisiaan ja ympäristöään.

Maa voimistuu lapsistaan –
hyvinvoivat lapset
voimauttavat
koko yhteiskuntaa.

Toiminnanjohtajan katsaus

vuoteen 2018

Pesäpuun toiminnan ja kehittämistyön tavoitteena on lastensuojelun vaikuttavuuden lisääminen. Jokaisen lapsen tulee tuntea olevansa turvassa, osallinen ja arvokas. Lasten hyvinvoinnin lisäämiseksi kaikilla toiminnan tasoilla on tehtävä arvovalintoja, vaikutettava asenteisiin, lisättävä ymmärrystä lasten tarpeista, kohdattava lapsia, synnyttävä luottamusta, tuotettava tietoa, kyettävä suunnitelmalliseen ja yksilölliseen auttamiseen, ennaltaehkäistävä ja tuettava varhain sekä seurattava vaikutuksia ja arvioitava tuloksia.

Yhteiskunnan murrosvaihe on heijastunut myös lastensuojeluun kiihtyvänä lainsäädännön kehittämisenä, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maakuntarakenteiden uudistamisena, palveluntuottajien fuusioina, kilpailuna työntekijöistä ja asiakkaista sekä epävarmuutena tulevaisuudesta. Kun pulaa on luottamuksesta sekä kokonaisvaltaisesta lapsi- ja perhekohtaisesta ymmärryksestä, haasteisiin voidaan vastata toimimalla enemmän kumppanuus kuin kilpailuasetelmassa. Sijaishuollon inhimillisten kärsimysten ja raskaiden kulujen tahtuminen tapahtuu parhaiten investoimalla lapsiin ja perheisiin sekä asettamalla toiminnalle, yli hallituskausien ulottuvat, pitkän aikavälin tavoitteet.

Pesäpuun strateginen tavoite auttaa yhä useampia lapsia ja nuoria on konkretisoitunut monin eri tavoin toimintavuotena. Uutena kehittämistoimintana sijaishuollossa alkoi UP2US – meistä kiinni -hanke, jossa luodaan nuorten osallisuuden ja kokemusasiantuntijuuden maakunnallinen toimintamalli. Pohjustimme ja saimme päätökset vuonna 2019 alkavasta jälkihuollon kehittämishankkeesta sekä sijaishuollossa kaltoinkohtelua kokeneiden kuulemisen ja vertaistuen hankkeesta. Lasten ja nuorten ääntä ja kuulemista voimistettiin laajenevalla Voima Vaikuttaa! -nuorten kokemusasiantuntijoiden verkostolla ja perustamalla lasten Pieni ääni – iso asia -verkosto.

Kehittämistyö perhesuhteiden vahvistamisen ja jälleenyhdistämisen tukemiseksi sekä pienten lasten, Kirahvien, osallisuuden vahvistamiseksi jatkuivat. Päätökseen saatiin lapsi- ja perhepalveluiden osahankkeina perhehoidon maakuntamallinnus Pohjois-Savossa ja Varsinais-Suomessa sekä vertaisarviointimallien kehittäminen sijaishuollon laitoksiin Keski-Suomessa ja perhehoitoon Pohjois-Savossa. Pesäpuun toiminnan alkujuuren – perhehoidon ennakkovalmennusmallin – PRIDEn kehittämistyö on jatkuva prosessi, ja kuluneena vuotena ylitettiin Suomessa 12 000 valmennetun perheen raja. Salapoliisitoiminnan juurruttamista jatkettiin ja Sisukas-toimintaa kehitettiin voimakkaasti viidessä maakunnassa.

Tulevaisuudessakin Pesäpuun kehittämistoiminta mahdollistuu sitoutuneiden kumppanien kanssa yhdessä toimien ja oppien. Lapsilähtöisyys on kehittämistoiminnan ydintä, ja silloin meidän täytyy kuulla lapsia ja nuoria ja antaa myös heille palaute kuulemastamme. Sijaishuollon rakenteissa on tärkeää lisätä perhehoidon osuutta, vahvistaa lapsen sukulais- ja läheissuhteita, räätälöidä lapsi- ja perhekohtaisia palveluja, varmistaa pysyvyyttä ihmissuhteissa sekä lisätä ennakoivaa valvontaa ja asiakaspalautetta tien varmistamiseksi.

Katsomme luottavaisena tulevaisuuteen etenkin, kun edessä on Pesäpuun toiminnan 20. juhlavuosi. Toiminnan vaikuttavuuden mahdollistaa osaava, innostunut ja sitoutunut henkilöstö. Pesäpuun koulutukset, seminaarit, valmennukset ja tuotteet tavoittavat tuhansia ihmisiä vuosittain. Merkittävä rooli kehittämistyössä on myös kansainvälisillä yhteyksillä. Pyrimme olemaan myös organisaatio, joka lastensuojelun sijaishuollossa välittää ja tuottaa tietoa, kokemuksia ja oivalluksia sekä lisää toimijoiden mahdollisuutta onnistua tehtävässään. Juhlavuonna 2019 haastamme itsemme ja muut toimijat tekoihin – rakkaudesta lapseen.

Jari Ketola
Toiminnanjohtaja

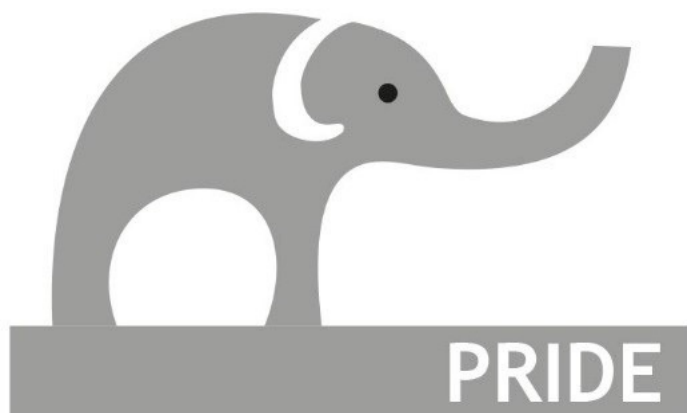
Monitoimijainen perhehoito

PRIDE-ohjelmaan pohjautuva maakunnallinen perhehoidon ohjausmalli

PRIDE-ohjelman kokonaisuus on tarjonnut pohjan Pesäpuun suunnitelmallisen perhehoidon kehittämistyöhön valtakunnallisten mallinnusten lisäksi. Ohjausmalli kokoaa maakunnan lapsen ja perheiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaavan perhehoidon toimintakokonaisuuden. Siinä kuvataan, millaista on hyvä lastensuojelun perhehoito. Perhehoidon kokonaisuuden suunnitelmallisen toteuttamisen tueksi Pesäpuu on tarjonnut kehittämiskoulutuksia perhehoidon työntekijöille.

Suunnitelmallisen perhehoidon ohjausmallia kehitettiin yhteistyössä LAPE-hankkeessa Pohjois-Savon, Varsinais-Suomen ja Keski-Suomen maakuntien toimijoiden kanssa. Pohjois-Savon alueen kehittämistyössä oli mukana LAPE-kehittäjien lisäksi työyhteisön ulkopuolisia kokemusasiantuntijoita (sijaishuollon työntekijät, sijaisvanhemmat, sijoitetut lapset, syntymävanhemmat). Pohjois-Savossa maakunnallisen mallinnoksen kehittäminen tapahtui yhteiskehittämisenä yhdeksässä päivän mittaisessa tapaamisessa, aluekäynneillä, kohderyhmittäin erillisillä tapaamisilla sekä kirjallisina tuotoksina. Kehittämistyö kokosi maakunnan kolmen eri alueen perhehoidon eri osapuolet yhteen. Alueen yhteistoiminta ja eri osapuolten yhteiset kokoontumiset koettiin merkittävinä maakunnan suunnitelmallisen perhehoidon kokonaisuuden ja yhdenmukaisten toimintatapojen kehittämisessä. Varsinais-Suomen perhehoidon maakunnalliseen mallinnokseen tuotettiin kirjallisesti osio neljän alueen toimijoiden kanssa pidetyn kehittämistapaamisen pohjalta.

Maakunnalliseen kehittämistyöhön liittyen osallistuttiin myös THL:n perhehoidon toimintaohjetyörukkaseen sekä kommentoitiin sijaishuollon laatusuosituksia. Alueellisesti järjestettävillä kehittämiskoulutuksilla tuetaan suunnitelmallisen perhehoidon kokonaisuuden kehittämistyötä. Tällainen kolmipäiväinen kehittämiskoulutus järjestettiin Essoten (Mikkeli) työyhteisöille.

PRIDE-valmentajakoulutukset, valmentajien täydennyskoulutus ja tuki

Perhehoidon laatua kehitettiin kouluttamalla ja tukemalla sosiaalityöntekijöitä ja sijaisvanhempia toteuttamaan PRIDE-ennakkovalmennuksia sijais- tai adoptiovanhemmuutta harkitseville sekä järjestämällä heille täydennyskoulutusta, tukea ja konsultaatiota.

Toimintavuonna aloitettiin vuonna 1995 Suomeen tulleen ennakkovalmennusmallin ja siihen liittyvän PRIDE-valmentajan oppaan neljäs päivitys. Ennakkovalmennukseen liittyvää materiaalia päivitettiin, selkiytettiin ja syvennettiin PRIDE-valmentajien ja valmennukseen osallistuvien palautteen sekä kehittämisryhmiin osallistuneiden muiden asiantuntijoiden näkemysten kautta. Materiaalin päivityksessä olennaisia olivat seuraavat palautteeseen ja perhehoidon kehitykseen liittyvät näkökulmat: PRIDE-ennakkovalmennus on ryhmä-, perhe- ja yksilökohtainen prosessi, valmennukseen osallistuvien osallisuuden tukeminen, julkisen ja intiimin lomittuminen perhehoidossa, kiintymyskeskeinen vanhemmuus ja perhehoitoa koskevat lainsäädännön muutokset.

Yhteistyössä Perhehoitoliiton kanssa aloitettiin perhehoitajan asemaa käsittelevän ryhmätapaamisen mallintaminen. Myös PRIDE-valmentajakoulutuksen uudistaminen jatkui kehittämistyön myötä. Perhehoidon monimuotoisuutta tuettiin järjestämällä Nuoren sijaisvanhemmaksi -koulutus, osallistumalla kehittämisryhmiin Väriä perhehoitoon - ja Perhehoito kotouttaa -hankkeissa.

Toimintavuoden koulutuksiin osallistuneiden palautteiden mukaan valmentajuuden taidot syventyivät ja perhehoidon erityisosaaminen lisääntyi. Valmentajakoulutuksen käyneet PRIDE-valmentajat järjestivät toimintavuonna 52 PRIDE-valmennusta. Valmennusten tavoitteena on, että jokainen sijoitettava lapsi saa hyvin valmennetun ja hänen tarpeisiinsa vastaavan sijaisperheen. Valmentajien osaamista, verkostoitumista ja keskinäistä vuoropuhelua tukevat järjestetyt työkokouspäivät, asiantuntijapäivät sekä valmentajien oma suljettu Facebook-ryhmä ja valmentajien extranet.

Läheissijaisvanhemmuus

Pesäpuu tarjoaa perhekohtaisen työskentelymallin, materiaalia ja koulutusta läheissijaisvanhemmaksi haluavien perheiden kanssa tehtävään arviointityöskentelyyn ja valmennukseen sekä foorumeita keskusteluun ja yhteiskehittämiseen.

"Erityisen mukavalta tuntui moniääninen keskustelu, kun meitä oli monesta eri näkökulmasta näitä asioita katsovia."

Toimintavuonna järjestettiin avoin kahden päivän Läheissijaisvanhemmuus – perhekohtainen työskentelymalli -koulutus Etelä-Suomessa sekä pilotoitiin työn-ohjauksellinen täydennyskoulutuspäivä Pohjois-Savossa. Toimintamallien ja materiaalin kehittämistyötä tehtiin yhteistyössä valtakunnallisessa asiantuntijapäivässä, jossa teemoina olivat tuki ja valmennus. Asiantuntijapäivässä oli sekä sukulais- tai läheissijaisvanhempina toimivia. Materiaaliin liittyvien yksilökohtaisten tehtävien osalta

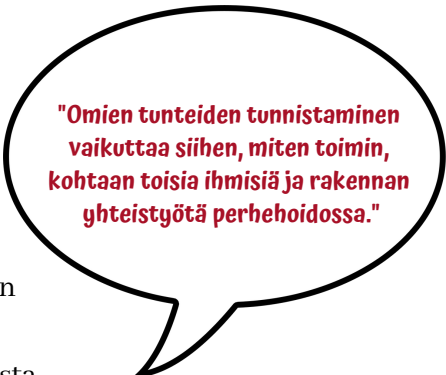
uudistus saatiin tehtyä, ja kaksipäiväisen koulutuksen sisältöä uudistettiin yhdessä kouluttajaparina toimivan läheissijaisvanhemman kanssa.

Perhekohtainen työskentelymalli vakiinnutti asemaansa lastensuojelun avo- ja sijaishuollon työntekijöiden keskuudessa. Uutena järjestetty täydennyskoulutuspäivä tarjosi osallistujille mahdollisuuden syventyä heitä pohdituttaviin erityiskysymyksiin. Sijaisvanhemmaksi.fi -sivuston kehittämistä tehtiin yhteistyössä Perhehoitoliiton kanssa.

Täydennyskoulutusta sijaishuollon työntekijöille ja sijaisvanhemmille

Täydennyskoulutuksen tavoitteena on tukea sijaishuollon työntekijöitä ja sijaisvanhempia yhteistyön rakentamisessa ja vuorovaikutuksessa sijaisperheen kaikkien lasten kanssa.

Toimintavuonna kehitettiin Ihan iholla -tunnetyöskentelyryhmiä kehittämisspäivässä ja yhteistyötapaamisissa. Kehittämistyön tuloksena kiintymyskeskeisen vuorovaikutuksen osuutta lisätään PRIDE-valmennukseen. Kehittämistyötä sijaisvanhemman ja sosiaalityöntekijän yhteistyön rakentamisesta hyödynnettiin perhehoidon kokonaisuuden kehittämisessä, PRIDE-ennakkovalmennuksen kehittämisessä ja koulutuksissa.

"Omien tunteiden tunnistaminen vaikuttaa siihen, miten toimin, kohtaan toisia ihmisiä ja rakennan yhteistyötä perhehoidossa."

Sijaissisarouden huomioimista koko perhehoidon ajan, ennakkovalmennuksesta perhehoidon päättymiseen, kehitettiin yhteistyössä sijaissisarusten ja perhehoidon toimijoiden kanssa. Pesäpuu osallistui Perhehoitoliiton hallinnoimaan Meidän sakki -hankkeeseen, minkä lisäksi aloitettiin sijaissisaruusoppaiden päivitys.

Koulutusten ja kehittämistyön tuloksena työntekijät ja sijaisvanhemmat saivat taitoja rakentaa yhteistyötä ja vahvistaa tunnetyöskentely perhehoidossa.

Sisukkaasti koulutiellä – sijoitettu lapsi koulussa

Sijoitettujen lasten koulunkäynnin ja psyykkisen hyvinvoinnin tukemista edistettiin Sisukas-toiminnalla. Toimintavuonna tutkitusti hyvää käytäntöä levitettiin ja osaamista vahvistettiin seminaarien, koulutusten, työpajojen ja konsultaatioiden avulla Keski-Suomessa, Varsinais-Suomessa, Etelä-Pohjanmaalla, Uudellamaalla ja Satakunnassa.

Tapahtumissa oli edustettuna monialaisesti varhaiskasvatuksen, koulun, oppilashuollon,

lastensuojelun sosiaalityön ja laitosten työntekijöitä sekä sijaisvanhempia. Kokemustietoa välitettiin tilaisuuksissa myös kokemusasiantuntijoiden kautta. Lapsille (6–8-v.) järjestettiin tunnetaitoryhmiä ja nuorille (13–15-v.) Mielen supervoimat -foorumi.

Sisukas-toimintamalli on otettu innokkaasti vastaan ja tavoite on, että malli otetaan käyttöön maakunnissa. Monialaisella yhteistyöllä ja yksilöllisellä tuella sijoitettujen lasten tasavertaiset oikeudet koulutukseen ja edellytykset hyvinvointiin paranevat.

Sisukas-toiminta oli tiiviisti mukana valtakunnallisen VIP Vaativan erityisen tuen -verkoston toiminnassa sekä LAPE-yhteistyössä. Pohjoismaista yhteistyötä tehtiin Ruotsin Skolfam-verkoston ja Norjan Voksne for Barn - järjestön kanssa. Sisukas-toiminnan laajentaminen koko Suomeen jatkuu. Samalla kehitetään toimintamalleja varhaiskasvatukseen sekä työkaluja varhaiseen tukeen lasten (4–18-v.) tunne- ja itsesäätelytaitojen vahvistamiseksi.

#Munperheet – kohti suunnitelmallista perheen jälleenyhdistämistä lastensuojelun perhehoidossa -hanke

#Munperheet-hanke on osa STEA-rahoitteista Kaikille eväät elämään -ohjelmaa. Hankkeen pilottialue on Tampere ja toiminta-aika 2017–2020. Hankkeen päätavoitteena on luoda edellytyksiä lapsen edun mukaisten ja suunnitelmallisten perheen jälleenyhdistämisten lisäämiseksi lastensuojelun perhehoidossa.

Vuosi 2018 oli #Munperheet-hankkeessa tabujen rikkomisen vuosi, jolloin varsinainen toiminta käynnistyi. Aloitusseminaari kokosi yli 100 perhehoidon toimijaa perheen jälleenyhdistämisteeman ympärille. Vuoden aikana perhehoidossa asuvia tai asuneita nuoria tavattiin Nuorten foorumeissa ja lapsia Salapoliisipäivässä. Niiden tuloksena syntyi useita raportteja ja videoita, jotka levitettiin ja julkaistiin Pesäpuun eri kanavilla. Ammattilaisten miniseminaareissa käsiteltiin jälleenyhdistämistä lapsen edun, syntymävanhempien tuen ja arvioinnin näkökulmista. Tuloksena ammattilaisten ymmärrys eri osapuolten kokemuksista on lisääntynyt. Loppuvuodesta käynnistettiin ammattilaisten ja kokemusasiantuntijoiden yhteinen työryhmä onnistuneen perheen jälleenyhdistämisen mallintamiseksi.

Alueellisesti järjestettiin perhehoidon kehittämisäamupäivä Tampereen päättäjille, johdolle, ammattilaisille ja kumppaneille. Tämän lisäksi pidettiin pyydettyjä puheenvuoroja usean hankekumppanin tilaisuuksissa. Niissä kerättiin jälleenyhdistämiseen liittyvää tietoa ja kokemuksia erilaisten sähköisten työvälineiden avulla. Tätä hyödynnetään vaikuttamistyössä ja mallinnuksessa. Tutkitun tiedon systemaattiseksi keräämiseksi muodostettiin Tampereen yliopiston kanssa tutkimustyöryhmä, jolle saatiin laaja tutkimuslupa Tampereen kaupungilta.

Valtakunnallisesti jälleenyhdistämiseen liittyviä tabuja pyrittiin rikkomaan useissa tapahtumissa ja puheenvuoroissa, mm. Lasten suojelun kesäpäivillä. Lisäksi pyrittiin aktiivisesti vaikuttamaan osana Kaikille eväät elämään -avustusohjelmaa. Niiden kautta tietoisuus lapsen ja vanhempien osallisuuden merkityksestä perhehoidossa on lisääntynyt.

Lasten ja nuorten osallisuus ja kokemusasiantuntijuus

3–5-vuotiaat – Kirahvitoiminta

Kirahvityön avulla kehitetään 3–5-vuotiaiden lasten osallisuutta perhehoidossa ja tapoja pienten lasten kokemusmaailman tavoittamiseen ja mielipiteen selvittämiseen sekä tutkitaan pienten lasten kokemusasiantuntijatoiminnan mahdollisuuksia ja reunaehtoja tekemällä heidän kanssaan kehittämistyötä.

Kulunut vuosi oli aktiivista yhteiskehittämisen aikaa. Yhdessä lasten ja ammattilaisten kanssa on kehitettiin erilaisia menetelmiä ja välineitä lasten kanssa työskentelyyn. Aikuisten havaintoja pienten lasten erityisyydestä sijaishuollon asiakkaina kerättiin systemaattisen reflektion avulla. Reflektion analyysiä hyödynnetään julkaistavissa tuotoksissa.

Kehittämishankkeessa luotiin yhdessä lasten kanssa Kirahvi Mainion maailma, jossa pieni kirahvilapsi Mainio asuu sijaisperheessä elefanttivanhempien luona. Mainion tarinasta on kirjoitettu kirjasarja, josta julkaistaan 4 eri kirjaa teemoista koti, turvallisuus, ikävä ja ystävyys. Lasten kanssa kokeiltiin ja kehitettiin myös valokuvausta ja ammatillista leikkiä. Lisäksi vuoden aikana tuotettiin sisältöä 3–5-vuotiaiden työskentelyä käsittelevään koulutuskokonaisuuteen ja ammattilaisille suunnattuihin opaskirjoihin. Tuotokset julkaistaan vuonna 2019.

Toiminnan kautta tulleen kokemuksen mukaan myös pienten lasten mukaan ottaminen kehittämistyöhön on mahdollista. Vaikuttamistyön tärkein viesti menneellä kaudella on ollut ”Pienilläkin lapsilla on paljon sanottavaa”.

6–10-vuotiaat – Salapoliisitoiminta

Salapoliisitoiminta on yhdessä 6–10-vuotiaiden kanssa tehtävää kehittämis- ja vaikuttamistyötä lasten osallisuuden vahvistamiseksi. Vuosi 2018 oli Salapoliisitoiminnan osalta aktiivinen. Salapoliisitoiminnan kehittämistyötä jatkettiin yhdessä eri kumppanien kanssa eri puolilla Suomea. Salapoliiseja pyydettiin mm. kommentoimaan THL:n kouluterveyskyselyn sijoitetuille lapsille suunnattuja kysymyksiä. Toimintaa on kehitetty eteenpäin, uutta materiaalia on tuotettu ja toimintaa on juurrutettu uusille alueille. Lasten kanssa tuotetun tiedon pohjalta on tehty aktiivista vaikuttamistyötä.

Uusia aluevaltauksia vuonna 2018 oli esimerkiksi yhteistyö lastenmusiikin ammattilaisten kanssa. Heidän kanssaan on tuotettu musiikkivideoita lasten ajatusten pohjalta. Lisäksi uutena kokeiluna oli sisällöntuottaminen digisovelluspilotointiin. Salapoliisi Mäyrä toimi Ajoissa kotiin -kampanjan suojelijana ja sitä kautta saatiin levitettyä laajasti lasten ajatuksia ja tietoisuutta Salapoliisitoiminnasta.

Vuosi oli myös siinä suhteessa merkittävä, että Salapoliisitoimintaan osallistuneet lapset saivat Lapsuudentutkimuksen seuran Vuoden lapsuusteko -palkinnon. Toinen kuluneen vuoden aikana saatu palkinto oli sijaishuollon konferenssi Eusarfista saatu tunnustus konferenssin parhaasta posterista, jossa esiteltiin lasten kanssa tehtävää kehittämistyötä. Salapoliisityö on maailmanlaajuisesti vielä ainutlaatuista ja on herättänyt kiinnostusta myös Suomen rajojen ulkopuolella. Salapoliisityön pitkäjänteinen kehittäminen näkyy positiivisina vaikutuksina niin itse lapsiin kuin työntekijöihin. Paras palaute lapsilta on ollut, kun he kysyvät kerta toisensa jälkeen, milloin pääsevät uudestaan Salapoliisipäivään.

Nuorten osallisuus

Vuoden aikana toiminta painottui kokemusasiantuntija-koulutusten järjestämiseen ja Voima Vaikuttaa -nuorten kokemusasiantuntijoiden verkoston mentoroimiseen. Vertaisarviointia kehitettiin eteenpäin Keski-Suomessa laitoshuollon ja Pohjois-Savossa perhehoidon osalta.

Vuodenvaihteessa peruspalveluministeri Annika Saarikko nimitti ylisosiaalineuvos Aulikki Kananojan käynnistämään selvitystyöryhmän laatimaan ehdotuksia lastensuojelutyön kuormittavuuden vähentämiseksi. Yksi Pesäpuun kokemusasiantuntijoista nimettiin jäseneksi työryhmään tuomaan myös kokemusasiantuntijoiden näkökulmaa esiin. Työryhmän loppuraportti julkistettiin alkuvuonna 2019.

Toimintavuoden aikana nuorille järjestettiin foorumeita ja minifoorumikiertue. Erityisesti keskiöön nostettiin nuorten päihteiden käyttö, jonka ympärille rakennettiin minifoorumikiertue, nuorten foorumi sekä nuorten viesteistä koulutus ammattilaisille. Toinen vuoden aikana puhututtanut teema oli rakkaus, jota käsiteltiin nuorten foorumissa syksyllä 2018. Yhteistyötä jatkettiin myös LSKL:n ja muiden oleellisten yhteistyökumppaneiden, kuten Auta Lasta ry:n ja Osallisuuden Aika ry:n kanssa, mm. järjestämällä syksyllä yhdessä Nuorten Päivä Turussa.

Nuorten kokemusasiantuntijoiden Selviytyjät-ryhmä vietti 10-vuotisjuhlavuottaan. Juhlavuoden kunniaksi järjestettiin juhlaseminaari Helsingissä.

UP2US – Vertaisuus ja kokemusasiantuntijuus maakunnan voimavarana lastensuojelun sijaishuollossa

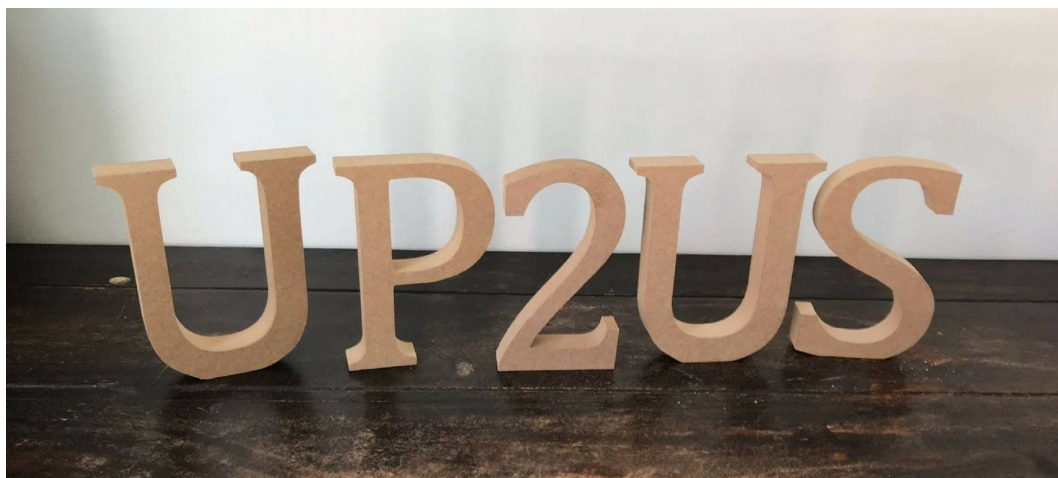

UP2US-hanke, tällä hetkellä UP2US – Meistä kiinni -hanke, alkoi elokuussa 2018. Hanke lähti hyvin käyntiin sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Toiminta vahvistaa monella tasolla sijaishuollossa asuvien ja asuneiden nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja turvallisuutta.

Ensimmäisen puolen vuoden aikana tavattiin keskeisiä sidosryhmiä ja kumppaneita niin Keski-Suomessa kuin Pirkanmaalla. Kummankin maakunnan alueella luotiin hyviä yhteistyöverkostoja. Vertais- ja kokemusasiantuntijatoimintaa toteutettiin syksyllä vertais- ja kehittäjäryhmien, yksittäisten tapahtumien sekä julkaistujen YouTube-videoiden muodossa.

Vaikuttamistyössä sosiaalinen media oli yksi keskeisimmistä kanavista, samoin erilaisissa tilaisuuksissa pidetyt lukuisat puheenvuorot.

Syksyn 2018 aikana tavoitettiin runsaasti nuoria ja eri alojen ammattilaisia sekä päättäjiä. Keskeistä oli yhdessä tekeminen usealla tasolla samanaikaisesti niin, että toiminta tukee hankkeelle asetettuja tavoitteita ja niiden saavuttamista. Tämä toteutui erittäin hyvin esim. Jämsässä, jossa aloitettiin Päihdeet?-foorumikokonaisuus syksyllä 2018. Päihdekeskusteluja käytiin kahdella yläkoululla 8. ja 9. luokkalaisten kanssa. Päättävöiden osalta erityisinä onnistumisina ensimmäisenä syksynä voidaan pitää YouTube-videoiden laajaa levinneisyyttä, kehittäjäryhmien hyvin alkanutta toimintaa sekä näkyvyyttä myös perinteisessä mediassa. Kehittäjäryhmätoiminta osoittautui vaikuttavaksi, mistä kertoo myös eräältä nuorelta tullut seuraava palaute: "On ollut voimaannuttavaa olla osana ryhmää. Olen saanut itse paljon uusia ajatuksia ja toivottavasti saanut annettua uusia näkökulmia myös muille."

Suunnitelmallinen lastensuojelutyö

Pesäpuussa on kehitetty jo vuosien ajan lastensuojelutyön tueksi lapsilähtöisiä toimintamalleja ja työkaluja, jotta ammattilaiset voisivat tehdä työtään suunnitelmallisesti ja lapsen tarpeet huomioiden. Tarve suunnitelmallisen lastensuojelutyön kehittämiseksi on syntynyt käytännön tarpeista ja aikaisemmasta Pesäpuun kehittämistyöstä.

Palvelutarpeen arviointi / lastensuojelun tarpeen selvittäminen

Lapsilähtöiseen palvelutarpeen arvioinnin työskentelymalliin liittyvän oppaan kirjoittamista jatkettiin. Oppaan ja kolmipäiväisen koulutuksen avulla lapsilähtöisyyttä ja suunnitelmallisuutta osana lapsiperheiden palvelutarpeen arviointia voidaan levittää laajasti.

Lapsilähtöisen palvelutarpeen arviointiin järjestettiin koulutus- ja kehittämispäivä Lohjalla. Päivään osallistui ammattilaisia useista Lohjan lapsiperhe- ja aikuispalveluista. Tulosten perusteella osallistujat kokivat voivansa soveltaa koulutuksen antia työssään ja koulutus vastasi hyvin sille asetettuja tavoitteita. Jyväskylän kaupungin monitoimijaisen arvioinnin tiimin kehittämispäivässä alustettiin eri toimijoiden rooleista arviointitiimissä sekä tiimin rakenteesta ja toiminnasta.

Palvelutarpeen arviointiin liittyvä lapsiperheiden sosiaalityön kehittämisprosessi Jämsän kaupungin kanssa saatettiin päätökseen. Tuloksena lapsiperheiden sosiaalityötä organisoitiin uudelleen asiakkaiden palvelutarpeita vastaavaksi: uudet tiimit muodostettiin ja niiden tehtäviä selkiytettiin. Tiimien ja yhteistyökumppaneiden yhteisiä sopimuksia toimintakäytännöistä selkiytettiin. Työntekijöiden hallinnan tunne lisääntyi ja työstä oli helpompi kertoa myös asiakkaille. Kehittämistyö avasi työntekijöiden mielestä mahdollisuuksia monitoimijaisuuteen, verkostoneuvotteluihin, nopeaan reagointiin, joustavuuteen ja palveluiden järjestymiseen. Loppuarvioinnin perusteella osallistujat olivat kokonaisuudessaan kehittämisprosessiin hyvin tyytyväisiä.

Pysäkki-malli huostaanoton ja sijaishuollon tarpeen arviointiin

Pysäkki-malli on systemaattinen työskentelymalli huostaanoton ja sijaishuollon tarpeen arviointiin. Mallin perehdyttämiseksi ja levittämiseksi on tuotettu Kuka minusta huolehtii? -koulutus ja valtakunnallisesti saatavilla oleva opas. Kuka minusta huolehtii? -koulutusta huostaanoton ja sijaishuollon tarpeen Pysäkki-arviointimallin käyttöön ei toteutettu. Mallin markkinointia tehtiin kuntakäynneillä ja erilaisissa asiakaskohtaamisissa.

Pysäkki-mallin kehittämistyötä jatkettiin #Munperheet-hankkeessa, joka keskittyy tutkimaan ja kehittämään mallin soveltamismahdollisuuksia perheen jälleenyhdistämisen edellytysten arvioinnissa.

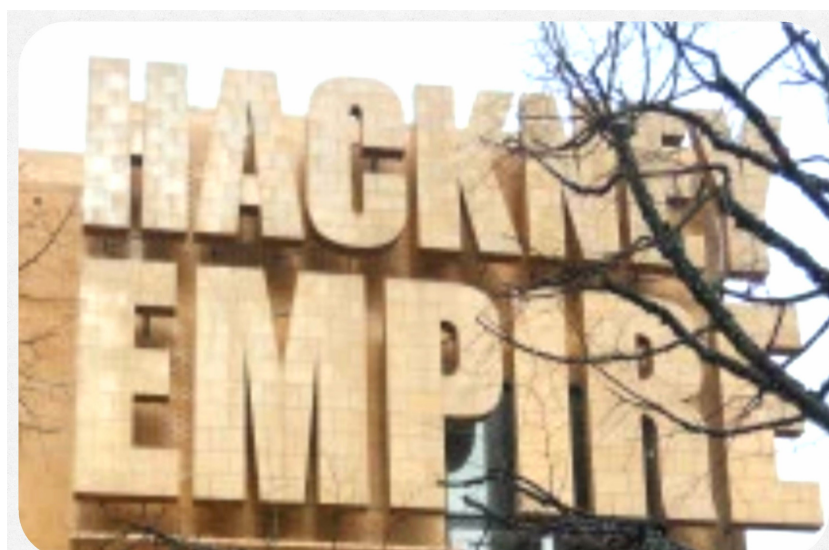
Systeeminen lastensuojelu

Pesäpuun päättynyt Lähemmäs-hanke oli mukana tuomassa Suomeen Lontoon Hackney'ssa kokeiltua ja arvioitua systeemistä lastensuojelua sekä mallintamassa ja kehittämässä sitä edelleen LAPE-ohjelmassa. Kevään aikana osallistuttiin aktiivisesti valtakunnalliseen systeemisen lastensuojelun ohjausryhmään ja suunniteltiin systeemisen lastensuojelun levittämisen tukea pilottivaiheen jälkeen. Kouluttajilta kerättyä palautetietoa koottiin myöhemmin julkaistavaksi artikkeliksi. Mallista pidettiin kaksi puheenvuoroa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella. Mallia kehittänyttä Steve Goodmania tavattiin Lontoossa ja konsultoitiin systeemisen toimintakulttuurin johtamisesta.

Pesäpuu haki STEA:lta avustusta SyKe-hankkeeseen (Systeemisen lastensuojelun yhteiskehittäminen 2019–2021). Sen tavoitteina oli luoda lasten ja perheiden osallisuutta vahvistava pysyvä yhteiskehittämisen rakenne systeemisiin lastensuojelutiimeihin. Hankerahoitusta ei saatu, mutta hankehakemuksen tavoitteita pyritään jalkauttamaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen systeemisen lastensuojelun levittämisen- ja juurruttamishankkeessa 2018–2019 (SyTy!-hanke).

Keväällä valmistui yksi työntekijä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mallin mukaisesti systeemisen lastensuojelun kouluttajaksi. Keväällä päätettiin myös noin vuoden mittainen Systeeminen lastensuojelu -koulutus Jyväskylän kaupungissa. Koulutuksessa valmennettiin malliin neljä lastensuojelun avohuollon tiimiä ja järjestettiin lastensuojelun verkostolle päätöstilaisuus. Prosessi osoitti systeemisen toimintakulttuurin haasteita, mutta myös pieniä onnistumisia.

Syksyllä aloitettiin seuraava systeemisen lastensuojelun koulutusprosessi Kanta-Hämeessä, jossa olivat mukana Forssan, Hämeenlinnan ja Riihimäen kaupunkien lastensuojelutiimit. Koulutuspäivät toteutettiin vuoron perään eri paikkakunnilla ja prosessia jatkettiin koulutuksellisilla konsultaatioilla yhden Hämeenlinnan tiimin kanssa. Johtajien tuki ja työntekijöiden sitoutuminen osoittautuivat onnistuneen prosessin avaimiksi.

Pesäpuun vuosi lukuina

264 Pesäpuun
järjestämää tapahtumaa

6 675 Pesäpuun
tapahtumiin osallistunutta

29 työryhmää ja verkostoa,
jossa Pesäpuun edustaja
mukana

1 900 tuotetilausta

65 lasten tapahtumaa

140 nuorten tapahtumaa

54 koulutusta

7 seminaaria

55 puheenvuoroa

3 265 Facebook-tykkääjää

145 mainintaa mediassa

1 189 Twitter-seuraajaa

2 013 mainintaa
sosiaalisessa mediassa

1 034 Instagram-seuraajaa

2 kannanottoa ja
2 lausuntoa

50 YouTube-tilaajaa

1 kunniamaininta ja
1 palkinto
vaikuttavasta työstä

1 638 uutiskirjeen tilaajaa

Viestintä

Pesäpuun viestinnän tavoitteena on tietoisuuden kasvattaminen, tunnettuuden lisääminen ja Pesäpuun brändin ja roolin vahvistaminen suomalaisessa lastensuojelustyössä. Pesäpuun viestintä tehostui ja näkyvyys lisääntyi vuonna 2018 merkittävästi. Viestintä keskitettiin organisaation sisällä ja resursseja saatiin lisää viestinnän kokonaiskoordinointiin. Toimintavuonna Pesäpuulle luotiin viestintästrategia, kriisiviestinnän ja eettisen viestinnän ohjeet ja hankkeille omat viestintäsuunnitelmat. Keväällä avattiin uudet, käyttäjäystävällisemmät verkkosivut, jotka ovat myös saadun palautteen mukaan vanhoihin sivuihin verrattuna selkeämmät ja visuaalisesti houkuttelevammat. Uutiskirjeen sisältöjä uudistettiin ja sosiaalisen median kanavien käyttötarkoitusta ja kohderyhmiä pohdittiin.

Kokemuksia Pesäpuun sisäisen viestinnän toimivuudesta selvitettiin sisäisen viestinnän kyselyllä. Kyselyn tulosten pohjalta luotiin viestinnän matriisi selkeyttämään ja parantamaan sisäistä viestintää. Tämän lisäksi perustettiin Eettisen kehittämisen työryhmä, joka pureutuu sisäiseen viestintään Pesäpuun kehittämistyön näkökulmasta.

Markkinointi ja varainhankinta

Vuonna 2018 Pesäpuun koulutuksia ja verkkokaupan tuotteita markkinoitiin erilaisissa tapahtumissa, sosiaalisessa mediassa, uutiskirjeessä ja verkkosivuilla. Syksyllä aloitettiin varainhankinta, joka käynnistyi nuorten osallisuuteen liittyvällä kampanjalla.

Syksypuolella Pesäpuun markkinointi ja varainhankinta tehostuivat, kun toimintaan saatiin lisää henkilöresursseja. Pesäpuun markkinoinnissa korostuivat kolme temaattista tavoitekokonaisuutta: verkkokaupan myynnin edistäminen, Pesäpuun tunnettuuden lisääminen ja brändityö sekä varainhankinnan onnistunut markkinointi yritys- ja yksityislahjoittajille. Konkreettisina toimenpiteinä järjestettiin esimerkiksi yritysysteistöiden rahoitusten kautta sijaishuollosta itsenäistyvien nuorten aikuisten joulujuhla ja lanseerattiin sosiaalisen median kriisiviestinnän ohjeet, joiden avulla kriisiviestintä yhdistettiin markkinointiin.

Varainhankinnan monipuolistamista tarvitaan lisäämään autettavien lasten ja nuorten määrää, tukemaan hyvinvointia ja ehkäisemään syrjäytymistä. Lahjoittamiskumppanuuksia tarjotaan yrityksille, yksityishenkilöille ja säätiöille.

Kumppanuudet

Pesäpuun kehittämistoiminta pohjautuu vahvaan kumppanuuteen lastensuojelutoimijoiden kanssa. Toimijoiden välinen luottamus on keskeinen elementti lastensuojelun vaikuttavuuden lisäämiseksi. Pesäpuun kumppanuusstrategian mukaisesti tavattiin neljän kaupungin lastensuojelun tai perhehoidon tiimejä ja LAPE-toimijoita. Perhehoidon kehittämiseksi jatkettiin ns. pyöreän pöydän keskusteluja palveluntuottajien kanssa. Näiden tuloksena vahvistettiin maakuntatasoista kehittämisyyhteyttä strategisesti merkittävien toimijoiden kanssa, luotiin uusia kumppanuuksia sekä jaettiin ajankohtaista tietoa ja hyviä käytäntöjä.

Henkilöstö

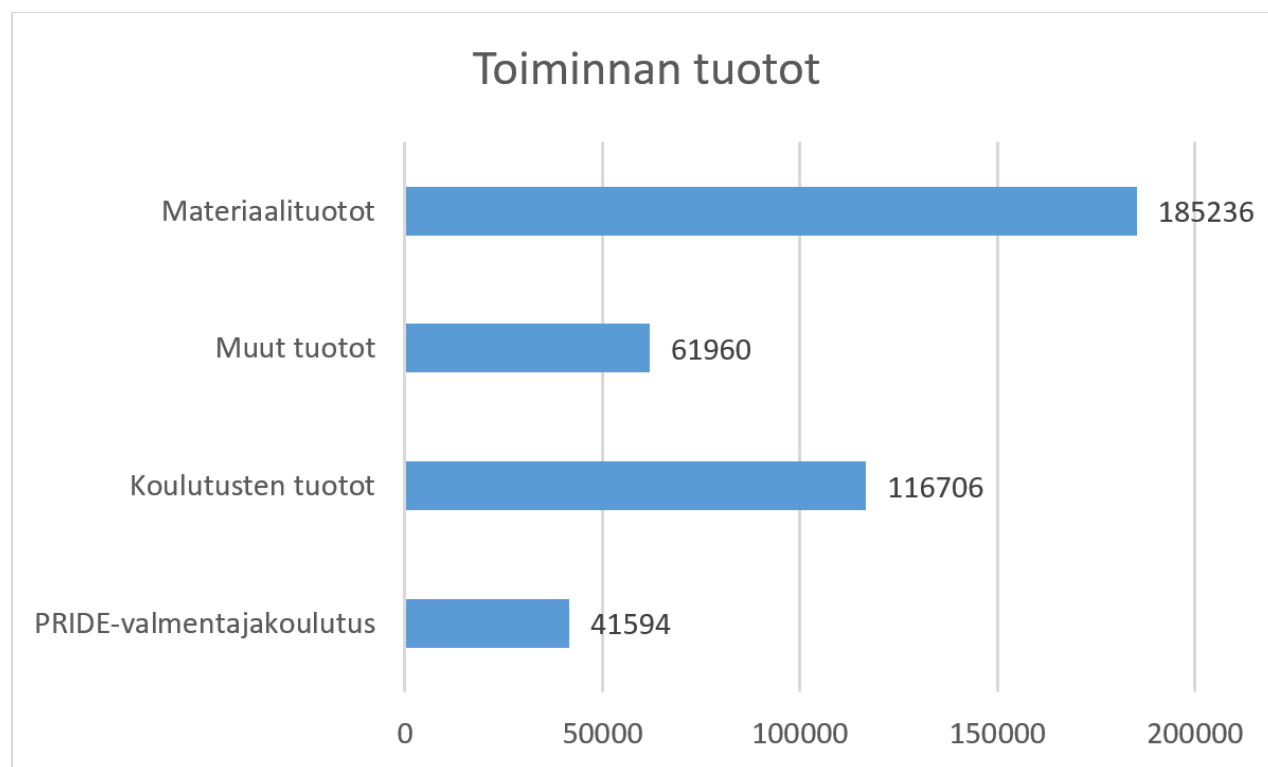
Pesäpuun tärkein voimavara on pitkäjänteiseen työhön sitoutunut, osaava, innostunut ja motivoitunut henkilökunta. Yhdistyksen henkilökuntaan kuuluivat toiminnanjohtaja, talous- ja hallintopäällikkö, lastensuojelun kehittämispäälliköt, kehittäjäsosiaalityöntekijät, kehittäjäpsykologi, asiantuntijat, viestinnän ja markkinoinnin asiantuntijat ja toimistos sihteeri sekä tarpeen mukaan palkattavia kokemusasiantuntijoita. Lisäksi yhdistys työllistää eri osa-alueiden erityisosaajia tarpeen mukaan.

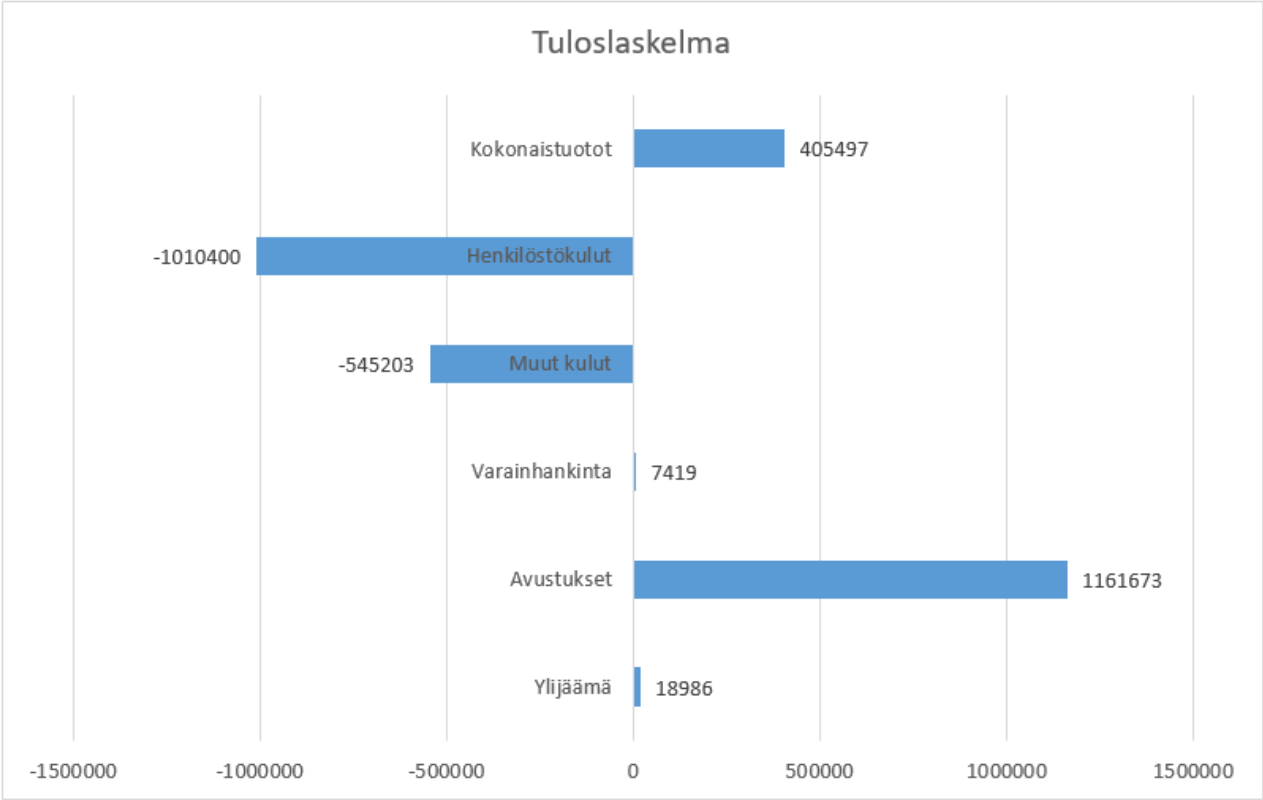
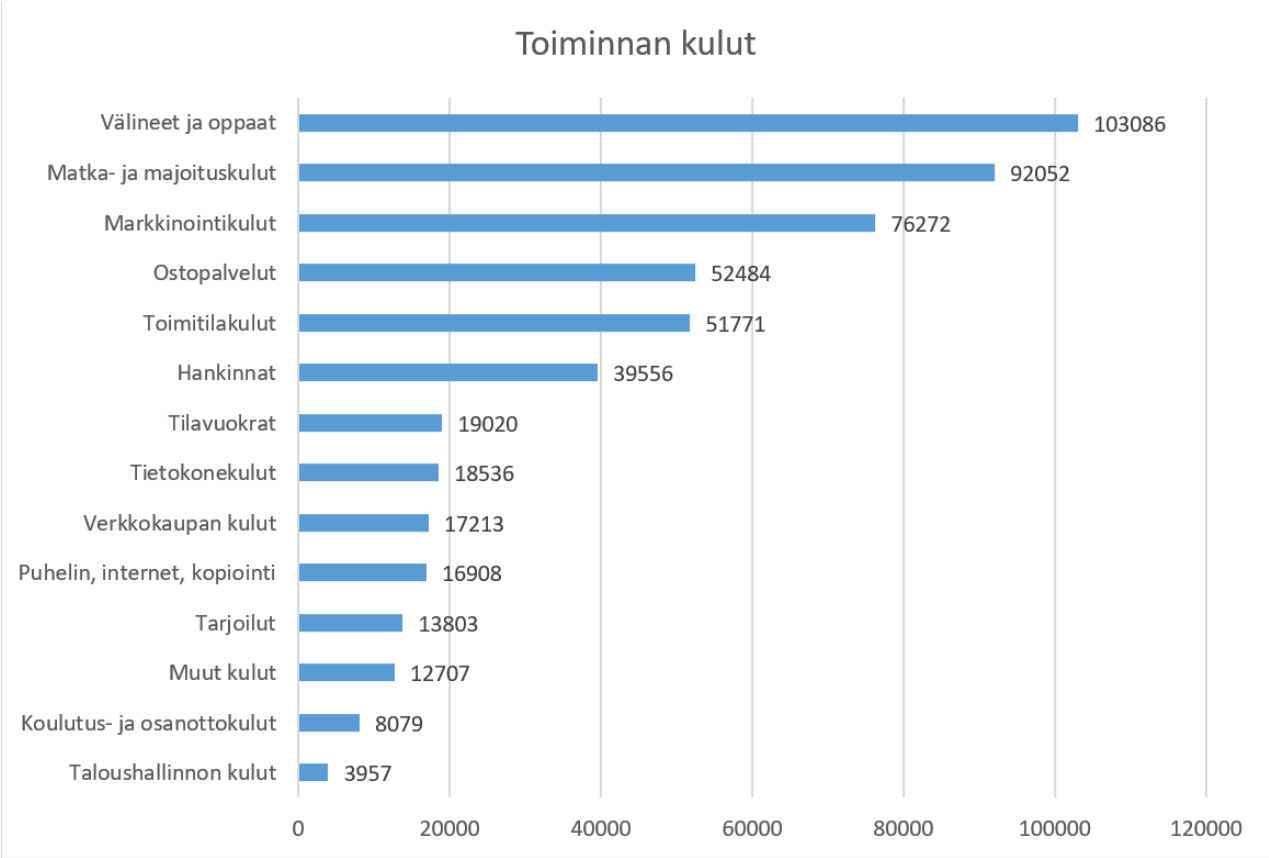
Pesäpuun henkilöstöpolitiikalla halutaan lisätä työntekijöiden työssä jaksamista. Tärkeitä osa-alueita ovat strategiaan ja osaamistarpeeseen liittyvä koulutuspolitiikka, ennakoiva työterveyshuolto, mahdollisuus työnohjaukseen, etätööhön sekä liikuntaan ja virkistykseen. Toimintavuoden lopussa Pesäpuussa oli 19 työntekijää. Uusia työntekijöitä aloitti kolme ja yksi vaihtoi työpaikkaa. Henkilöstöä oli kolmessa toimipisteessä, Jyväskylässä (10), Tampereella (4) ja Helsingissä (4).

Talous

Pesäpuun toiminnan rahoitus perustuu pääosin Veikkauksen myöntämiin avustuksiin ja omiin tuottoihin, joita saadaan järjestön kehittämien työvälineiden, valmennusten ja koulutusten myynnistä. Vuonna 2018 saatiin Veikkauksen kautta yleisavustus, kolme toiminnallista avustusta perhehoidon ja osallisuuden kehittämiseen sekä määräaikaista hankeavustuksia 3–5-vuotiaiden lasten osallisuuden vahvistamiseen, perheen jälleenyhdistämiseen sekä kokemusasiantuntija-toiminnan maakunnalliseen kehittämiseen. Tulevaisuudessa tavoitteena on auttaa useampia lapsia ja nuoria saamalla toiminnalle tukijoita ja lahjoittajia, sekä yrityksistä että yksityisistä henkilöistä.

Tulevaisuuden näkymät

Lastensuojelun tarpeen vähenemisestä ei lähitulevaisuudessa ole viitteitä. Pesäpuu on lastensuojelupalveluiden kehittämisorganisaationa ainutlaatuinen ja alan toimijoiden keskuudessa hyvin tunnettu. Rooli lastensuojelun toimijoiden kehittämiskumppanina ja osallisuuden lisääjänä sekä lasten ja nuorten äänen voimistajana antaa mahdollisuuksia nähdä ja ymmärtää asioita laajemmin ja siten auttaa muutoksessa vaikuttavampaan lastensuojeluun. Laajat rakenteelliset muutokset toimintaympäristössä vaikuttavat järjestöjen toiminnassa erityisesti osaamisen varmistamiseen ja rahoituspohjaan. Tulevaisuuden epävarmuuteen voidaan vastata parhaiten ennakoivalla toiminnalla ja uudistamalla toimintaympäristön tarpeisiin vastaten.

